

VENDIM
Nr.7, datë 12.3.2010

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vladimir Kristo	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Vitore Tusha	Anëtare e “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Sokol Berberi	Anëtar i “ “
Admir Thanza	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “

me sekretare Blerina Çinari, në datë 26.05.2009, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.8/3 Akti, që i përket:

KËRKUES:DHOMA KOMBËTARE E AVOKATISË, përfaqësuar nga kryetari i saj Maksim Haxhia.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

KUVENDI I SHQIPËRISË, përfaqësuar nga Lulzim Lelçaj, me autorizim.

KËSHILLI I MINISTRAVE, përfaqësuar nga Marsida Xhaferllari, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i pikës 4 të nenit 48 të ligjit nr.9109, datë 17.07.2003 “Për profesionin e avokatit në Republikën e Shqipërisë”, ndryshuar me ligjin nr.10 047, datë 24.12.2008.

BAZA LIGJORE: Nenet 131/a dhe 134/1/f të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes, Petrit Plloçi; përfaqësuesin e kërkuarit, që kërko i pranimin e kërkesës; përfaqësuesit e subjekteve të interesuara, Këshilli i Ministrave dhe Kuvendi i Shqipërisë, që kërkoan rrëzimin e saj dhe, pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Në datën 17.07.2003, Kuvendi i Shqipërisë ka miratuar ligjin nr.9109 “Për profesionin e avokatit në Republikën e Shqipërisë”, i cili parashikon, në nenin 1 të tij, se: “Avokatia në Republikën e Shqipërisë është profesion i lirë, i pavarur, i vetërregulluar dhe i vetëdrejtuar”.

Në datën 24.12.2008, Kuvendi i Shqipërisë ka miratuar ligjin nr.10 047 “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr.9109, datë 17.7.2003 “Për profesionin e avokatit në Republikën e Shqipërisë”, me të cilin, midis të tjerave, në nenin 48 të ligjit 9109, u shtua pika 4 me këtë përmbajtje:

“Ministri i Drejtësisë dhe Këshilli Drejtues i Dhomës Kombëtare të Avokatisë përcaktojnë me vendim të përbashkët shpenzimet për regjistrimin e kandidatëve për avokatë, organizimin e provimit dhe shpalljen e rezultateve të tij, të cilat duhet të jenë të barabarta me

kosten që duhet të përballohet në këtë rast, si dhe tarifën e marrjes së licencës për avokatët.”

Kërkuesi, Dhoma Kombëtare e Avokatisë (Dhoma ose DHKA), ka kërkuar shfuqizimin si antikushtetuese të dispozitës së mësipërme, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur se:

Pika 4 e nenit 48 të ligjit të sipërcituar “Për profesionin e avokatit” vjen në kundërshtim me dispozitat kushtetuese dhe me instrumentet ndërkombëtare që rregullojnë profesionin e avokatit; përcaktimi me ligj i tarifës së licencimit, shpenzimeve të regjistrimit të kandidatëve dhe organizimit të provimit përfaqëson shmangie nga parimet themelore të lirisë, pavarësisë dhe të vetërregullimit e vetëdrejtimit të Dhomës; bashkëpunimi i pretenduar midis Ministrit dhe DHKA-së, i cili nuk ka aspak elementin marrëveshje dhe i formalizuar në vendimin e përbashkët ka si në formë edhe në përmbajtje elementin bllokues; nga vetë natyra e saj, tarifa e licencës nuk është taksë apo tatim, çka do legjitimonte pjesëmarrjen e Ministrit të Drejtësisë si palë në vendimmarrje, lidhur me përcaktimin e masës së saj; organizimi i avokatisë si bashkim avokatësh dhe që funksionon e vetërregulluar e bën atë të ketë tiparet e një shoqate; në bazë të nenit 81/2 të Kushtetutës miratimi i ligjit të kundërshtuar kërkon një shumicë prej 3/5 të të gjithë anëtarëve të Kuvendit, sepse përbën devijim nga dispozitat e Kodit Civil.

Përfaqësuesi i subjektit të interesuar, Këshilli i Ministrave, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar se:

Kërkuesi nuk legjitimohet të kërkojë antikushtetutshmërinë e normës duke paraqitur si argument vese në procedurën e miratimit parlamentar; kërkuesit i mungon çështja me interes kushtetues, pasi në thelb kërkohet analiza e pajtueshmërisë midis ligjeve, e cila nuk është detyrë e kësaj Gjykate; ligji nr.9109, i kundërshtuar, i përmbush të gjitha kërkesat e pavarësisë së avokatëve në aspektin kolektiv; Dhoma Kombëtare e Avokatisë është një organizim me prerogativa publike dhe për këtë shkak kontrolli publik i caktuar me ligj është i nevojshëm; ndërhyrja e Ministrit të Drejtësisë në përcaktimin e tarifës së licencimit i shërben një qëllimi publik, atij të mbrojtjes së konkurrencës dhe rrëzimit të barrierave financiare të hyrjes në një profesion; Dhoma Kombëtare e Avokatisë është person juridik i krijuar me ligj dhe për rrjedhojë nuk është shoqatë, por një organizëm kolektiv i nevojshëm.

Përfaqësuesi i subjektit të interesuar, Kuvendi i Shqipërisë, në mënyrë të përmbledhur ka parashtruar se:

Kërkuesi nuk argumenton se me cilin nen të Kushtetutës bie ndesh neni i kundërshtuar; DHKA nuk është institucion kushtetues; pavarësisht se neni 17 i ligjit i mundëson Dhomës, si person juridik, të ushtrojë veprimtarinë e saj në mënyrë të pavarur nga shteti, ligji përcakton në mënyrë eksplicite një raport të caktuar të Dhomës me institucione të tjera; thelbi i dispozitës së kundërshtuar nuk qëndron në ndonjë rol bllokues që i jepet Ministrit të Drejtësisë, por në përcaktimin e disa rregullimeve ligjore, të cilat mundësojnë përmbushjen e një detyrimi publik dhe institucional që ka ky institucion sikurse është “reduktimi i barrierave që do të pengonin liberalizimin e tregut të shërbimeve ligjore”; dispozita e kundërshtuar nuk lejon që shteti apo Dhoma të sigurojë fitime nga shpenzimet dhe tarifa e licencës, gjë që do të krijonte një barrierë të pajustificuar për ata që zgjedhin të ushtrojnë profesionin e avokatit; pretendimi se ky ligj bie ndesh me dispozitat e Kodit Civil nuk qëndron, sepse Dhoma është një subjekt juridik i parashikuar me ligj të veçantë.

II

1. Lidhur me pretendimin e subjekteve të interesuara për mungesën e legjitimitetit të kërkuesit për të iniciuar gjykimin kushtetues.

Subjektet e interesuara kanë pretenduar se Dhoma Kombëtare e Avokatisë nuk legjitimohet t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese për shfuqizimin si jokushtetuese të dispozitës së kundërshtuar të ligjit “Për avokatinë”.

Lidhur me këtë pretendim Gjykata Kushtetuese rithekson se në një sërë vendimesh të saj janë interpretuar kriteret kushtetuese për legjitimitetin e subjekteve që mund ta vënë atë në lëvizje

sipas nenit 134 të Kushtetutës (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.9, datë 19.03.2008; nr.41, datë 16.11.2007; nr.35, datë 10.10.2007; nr.11, datë 04.04.2007; nr.9, datë 26.02.2007). Bazuar në këtë dispozitë, dhe konkretisht në pikën 1, germa “f” të saj, Gjykata Kushtetuese vihet në lëvizje, *inter alia*, me kërkesë të organizatave të tjera. Termi “organizata të tjera” është interpretuar se i referohet shoqatave, fondacioneve apo çdo organizimi tjetër, aktiviteti i të cilave mund të ketë qëllime politike, ekonomike, sociale, apo çdo qëllim tjetër të ligjshëm (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.17, datë 25.07.2008; nr.16, datë 25.07.2008). Këto organizata e ushtrojnë në mënyrë të kushtëzuar të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës, duke pasur legjitimitet kushtetues vetëm për çështjet që lidhen me interesat e tyre. Për pasojë, ato kanë detyrimin për të provuar lidhjen e domosdoshme, të drejtpërdrejtë dhe të individualizuar që duhet të ekzistojë ndërmjet veprimtarisë ligjore që kryejnë dhe çështjes kushtetuese të ngritur. Interesi për të vepruar duhet të jetë i sigurt, i drejtpërdrejtë dhe vetjak (shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.12, datë 28.04.2009).

Sipas ligjit nr.9109, Dhoma Kombëtare e Avokatisë është person juridik që ushtron veprimtarinë në mënyrë të pavarur nga shteti. Dhoma përgjigjet për rregullimin dhe kontrollin e ushtrimit të profesionit të avokatit në Republikën e Shqipërisë. Në nenin 1 të statutit të saj, parashikohet se Dhoma është bashkim i anëtarëve aktivë dhe joaktivë të dhomave të avokatisë. Objekti i veprimtarisë së këtij subjekti është “Forcimi i pavarësisë së profesionit të lirë të avokatit; ... Mbrojtja e avokatëve nga çdo qëndrim arbitrar ose presion që synon të cenojë pavarësinë e profesionit të avokatit” (neni 6 i Aktit të Themelimit dhe neni 2 i statutit).

Kërkesa, paraqitur Gjykatës Kushtetuese, përmban si argument për jokushtetutshmërinë e dispozitës së kundërshtuar, cenimin e parimeve themelore të lirisë, pavarësisë dhe të vetërregullimit e vetëdrejtimit të Dhomës. Nisur nga lidhja që ekziston ndërmjet objektit të veprimtarisë së Dhomës dhe çështjes së paraqitur për shqyrtim, Gjykata Kushtetuese konkludon se Dhoma Kombëtare e Avokatisë legjitimohet në paraqitjen e kërkesës së saj para Gjykatës Kushtetuese në bazë të nenit 134, pika 1, germa “f”, dhe pika 2 të Kushtetutës.

III

1. Lidhur me pajtueshmërinë e dispozitës së kundërshtuar me parimin e shtetit të së drejtës (neni 4 i Kushtetutës)

Kërkesi ka pretenduar se pika 4 e nenit 48 të ligjit të sipërcituar “Për profesionin e avokatit” vjen në kundërshtim me dispozitat kushtetuese dhe me instrumentet ndërkombëtare që rregullojnë profesionin e avokatit, sepse kjo dispozitë përfaqëson një shmangie nga parimet themelore të lirisë, pavarësisë dhe të vetërregullimit e vetëdrejtimit të Dhomës Kombëtare të Avokatisë.

Lidhur me këtë pretendim, Gjykata Kushtetuese vlerëson se dispozita e kundërshtuar duhet të verifikohet në këndvështrim të respektimit të parimit të shtetit të së drejtës (neni 4 i Kushtetutës).

Me këtë rast, Gjykata Kushtetuese rithekson se parimi i shtetit të së drejtës është një nga parimet më themelore në shtetin dhe shoqërinë demokratike, përmbajtja e të cilit shfaqet në dispozita të ndryshme të Kushtetutës. Ky parim është një normë e pavarur kushtetuese, shkelja e të cilës përbën në vetvete bazë të mjaftueshme për deklarimin e një ligji si antikushtetues (shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.20, datë 09.07.2009; nr.20, datë 11.07.2006; nr.34, datë 20.12.2005).

Gjykata Kushtetuese thekson gjithashtu, se nga parimi kushtetues i shtetit të së drejtës buron e drejta e kujtdo që pretendon se të drejtat ose liritë e tij janë cenuar, për një gjykim të drejtë përpara një gjykate të pavarur dhe të paanshme të caktuar me ligj (neni 42 i Kushtetutës); se kjo e drejtë nuk mund të kufizohet artificialisht dhe zbatimi i saj nuk duhet të pengohet në mënyrë të paarsyeshme; se e drejta e individit kundër veprimeve të paligjshme të individëve të tjerë apo institucioneve shtetërore nuk duhet të mbrohet vetëm formalisht, por dhe realisht e efektivisht (shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.17, datë 19.06.2009). Gjykata Kushtetuese

përsërit se e drejta për një proces të rregullt ligjor lidhet me garancitë që u ofrohen palëve gjatë një gjykimi, në drejtim të respektimit të parimeve esenciale të procesit. Jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese ka pranuar si elemente përbërëse të procesit të rregullt ligjor edhe të drejtën e mbrojtjes dhe të drejtën për t'u dëgjuar. Këto dy të drejta, në unitet edhe me të drejta të tjera, kanë për qëllim garantimin e një procesi gjyqësor ku individit i krijohen mundësitë që, para marrjes së vendimit gjyqësor, të dëgjohet realisht mbi thelbin e çështjes. Nëpërmjet pjesëmarrjes dhe krijimit të kushteve për t'u dëgjuar, individëve u krijohen mundësi të barabarta për deklaratimet e tyre, për parashtrimin e fakteve, provave e vlerësimeve ligjore (shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.12, datë 6.06.2005).

Gjykata Kushtetuese vë në dukje se në procesin gjyqësor, individët nevojitet të ndihmohen efektivisht. Në këtë drejtim, avokatët luajnë një rol kyç për të siguruar që parimet e gjykimit të drejtë, të respektohen. E drejta e mbrojtjes merr një rëndësi të veçantë, sidomos në procesin penal. Kështu, gjatë këtij procesi kushdo ka të drejtë, të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi të zgjedhur prej tij [neni 31, germa “c”, i Kushtetutës dhe neni 6, pika 3, germa “c”, i Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ)] dhe, në qoftë se ai nuk ka mjete të mjaftueshme për të shpërblyer mbrojtësin, t'i mundësohet ndihma ligjore falas. Interesat e drejtësisë kërkojnë detyrimisht realizimin e mbrojtjes, qoftë edhe me avokat të caktuar kryesisht (shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.30, datë 26.11.2009).

Gjykata Kushtetuese vë në dukje se, në një shoqëri demokratike, shërbimi i avokatisë luan një rol të rëndësishëm për të garantuar shtetin e së drejtës, si dhe për të siguruar një mbrojtje eficiente të të drejtave të njeriut. Në një sërë dokumentesh ndërkombëtare vihet theksi në pavarësinë e avokatit nga shteti dhe në rëndësinë e vetërregullimit të këtij profesioni [shih Rekomandimin nr.R(2000) 21, të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Europës; Parimet Themelore të Rolit të Avokatit, të miratuara nga Kongresi i Kombeve të Bashkuara në vitin 1990; si dhe Kartën e Parimeve Bazë të Profesioneve Ligjore Europiane, miratuar nga Këshilli i Dhomave të Avokatisë dhe Shoqërive Ligjore të Europës (CCBE)]. Për këto arsye, avokazia, si profesion i lirë dhe jo në varësi shtetërore, u nënshtrohet parimeve të integritetit moral, konfidencialitetit, respektit për rregullat e etikës, eliminimit të konfliktit të interesave, evitimit të veprimtarive të papajtueshme me ushtrimin e pavarur të detyrave të tyre, mbrojtjes së interesave të klientit dhe respektit për gjykatat.

Komiteti i Ministrave të Këshillit të Europës, në Rekomandimin nr.R(2000) 21 “Për lirinë e ushtrimit të profesioneve të avokatisë”, thekson, midis të tjerave, se duhen marrë të gjitha masat e nevojshme për të respektuar, mbrojtur dhe promovuar lirinë e ushtrimit të profesioneve të avokatisë pa diskriminim dhe pa ndërhyrje të papërshtatshme nga autoritetet shtetërore; vendimet që kanë të bëjnë me autorizimin për të praktikuar si avokat ose për të hyrë në këtë profesion duhet të merren nga një organ i pavarur; dhomat e avokatisë ose shoqatat e tjera profesionale të avokatëve duhet të hartojnë standardet profesionale dhe kodet e etikës; dhomat e avokatisë dhe shoqatat e tjera profesionale duhet të jenë organe të vetërregulluara dhe të pavarura, të afta të përfaqësojnë interesat e avokatëve, të promovojnë edukimin dhe trajnimin e tyre të vazhdueshëm dhe të mbrojnë integritetin e tyre profesional.

Gjykata Kushtetuese thekson se pavarësia dhe autonomia e Dhomës Kombëtare të Avokatisë, nga këndvështrimi i parimit të shtetit të së drejtës, ka vlerë kushtetuese. Parimet e përgjithshme të profesioneve të avokatisë, kërkojnë përcaktimin me ligj të garancive të nevojshme për qëllimin e ushtrimit të këtij aktiviteti. Administrimi autonom i avokatëve nga Dhoma, aspekt i së cilës është edhe autonomia financiare/buxhetore, njihet si garanci e aktivitetit të dhënies së ndihmës ligjore dhe është në pajtim me dispozitat kushtetuese. Në këto kushte, Gjykata Kushtetuese duhet të vlerësojë nëse rregullimi i ri i bërë nga neni 48 i ligjit nr.9109, është në pajtim me këto standarde.

Gjykata Kushtetuese vëren se ligji nr.9109 për avokatinë rregullon organizimin e profesioneve të avokatisë, të drejtat dhe detyrat e avokatit, si dhe kushtet për ushtrimin e këtij profesioni. Sipas këtij ligji, profesionin e avokatit në Republikën e Shqipërisë mund ta ushtrojë

çdo shtetas shqiptar që plotëson kriteret e përmendura në këtë ligj. Dhoma, si një organizatë e pavarur dhe e paanshme, vendos për fitimin dhe mbarimin e së drejtës së ushtrimit të profesionit të avokatit dhe për regjistrimin dhe çregjistrimin nga regjistri i avokatëve, në bazë të kushteve dhe procedurave të përcaktuara në ligj.

Ligji për avokatinë (Ligji nr.9109) ka parashikuar një kontribut që duhet paguar si detyrim i anëtarësisë në dhomë – i cili, ndryshe nga sa pretendon kërkuesi, nuk barazohet me tarifën për licencimin – megjithatë, ligji nuk përmend një tarifë sa i përket dhënies së licencës për të ushtruar profesionin e avokatit. Kjo do të thotë se një juristi të diplomuar lejohet t'i jepet licenca e ushtrimit të profesionit të avokatit pas regjistrimit në regjistrin e Dhomës, pavarësisht nga detyrimi për pagimin e tarifës së regjistrimit. Në këto kushte Gjykata Kushtetuese vlerëson se pagesa e tarifës së regjistrimit nuk mund të trajtohet si një kërkesë shtesë për t'u bërë avokat që buron nga kushtet e përcaktuara nga ligji. Gjykata Kushtetuese vëren se ligji nr.9109 nuk parashikon tarifën e marrjes së licencës për avokatët dhe as organin që e përcakton atë, ndërkohë që statuti i Dhomës, miratuar në vitin 2005 nga Këshilli i Përgjithshëm i Dhomës së Avokatisë, në nenin 54 të tij parashikon se Këshilli i Përgjithshëm i Dhomës Kombëtarë të Avokatisë përcakton shumën që duhet të paguajë avokati me rastin e marrjes së licensës që i jep atij titullin si të tillë. Duket se, me statutin e saj Dhoma ka tejkaluar kompetencat e dhëna nga ligji nr.9109 dhe ky tejkalim është reflektuar në miratimin e dispozitave që përcaktojnë pagesën e një tarife shtesë, të cilën i interesuari duhet ta përmbushë përpara marrjes së licencës për ushtrimin e aktivitetit.

Gjykata Kushtetuese konstaton se me ndryshimet e bëra në ligjin nr.9109, ligjvënësi ka konfirmuar vendosjen e një tarife për marrjen e licencës për të ushtruar aktivitetin, por duke parashikuar një vendimmarrje të përbashkët të Ministrit të Drejtësisë dhe Këshillit Drejtues të Dhomës Kombëtare të Avokatisë sa i përket përcaktimit të shpenzimeve për regjistrimin e kandidatëve për avokatë, organizimin e provimit dhe shpalljen e rezultateve të tij, – të cilat duhet të jenë të barabarta me koston që duhet të përballohet në këtë rast – si dhe tarifës së marrjes së licencës për avokatët. Në këto kushte çështja që shtrohet për shqyrtim është nëse parashikimi në ligj i kësaj vendimmarrjeje të përbashkët të DHKA-së dhe Ministrit të Drejtësisë përbën ose jo cenim të pavarësisë dhe autonomisë së Dhomës.

Gjykata Kushtetuese thekson se shteti i ushtron funksionet e tij jo vetëm nëpërmjet një sistemi institucionesh shtetërore, por në një farë mase, edhe nëpërmjet organizimeve të tjera joshtetërore, të cilave u besohet me ligj, ushtrimi i funksioneve publike të caktuara. Pranohet universalisht se profesione të tilla, ndaj të cilave shteti ushtron një mbikëqyrje të kufizuar (jo vetëm profesionet ligjore), nënkuptojnë vetërregullimin e profesionit përkatës, vetërregullim që përfshin të gjithë profesionin dhe siguron, mes të tjerave, përfaqësimin e këtij profesioni në marrëdhëniet me shtetin dhe institucionet e vetërregulluara, si dhe në nivel ndërkombëtar, organizimin e trajnimit, përcaktimin e standardeve uniforme të etikës profesionale dhe kontrollin e respektimit të tyre, si dhe kontrole të tjera të aktivitetit të anëtarëve të profesionit përkatës, siç e kërkon ligji. Pa garantimin e një sistemi të tillë vetërregullimi dhe vetëqeverisjeje, delegimi i funksioneve përkatëse në duart e individit privat do të ishte i pajustificueshëm nga pikëpamja kushtetuese.

Gjykata Kushtetuese vlerëson se, në parim, ligjvënësi i lejohet të rregullojë profesionin e avokatit – për interes publik. Megjithatë, rregullimi – ndërhyrja – nuk duhet të cenojë autonominë e profesionit, aspekt i së cilës është edhe autonomia financiare/buxhetore. Nga kjo pikëpamje, rregullimi ligjor i kundërshtuar përbën një ndërhyrje të shtetit në profesionin e avokatisë. Rregullimi që bën neni 48 i kundërshtuar, ofron një vendimmarrje të përbashkët të DHKA-së dhe Ministrit për të përcaktuar shpenzimet për regjistrimin e kandidatëve për avokatë, organizimin e provimit dhe shpalljen e rezultateve të tij, të cilat, sipas kësaj dispozite, duhet të jenë të barabarta me koston që duhet të përballohet në këtë rast, si dhe tarifën e marrjes së licencës për avokatët. Gjykata Kushtetuese vlerëson se në një vendimmarrje të tillë të përbashkët, ekziston mundësia e bllokimit të veprimtarisë së Dhomës.

Subjektet e interesuara pretendojnë se qëllimi i këtij rregullimi ka qenë heqja e barrierave

financiare të hyrjes në një profesion dhe garantimi i së drejtës kushtetuese për të fituar mjetet e jetesës nëpërmjet profesionit të zgjedhur lirisht. Në këtë drejtim, Gjykata Kushtetuese thekson se ndërsa liberalizimi i profesioneve ligjore dhe aksesit i përmirësuar në shërbimin ligjor janë të dëshirueshme, ato duhet të kryhen me anë të zgjidhjeve që respektojnë dhe mbështeten në parimet që udhëheqin profesionet ligjore të kualifikuara si me cilësi të lartë dhe të përfshira në realizimin e një qëllimi publik, siç është profesioni i avokatit.

Në këto kushte, Gjykata Kushtetuese konkludon se përderisa autonomia e Dhomës nuk është e garantuar, rregullimi i kundërshtuar është jokushtetues.

2. Lidhur me pretendimin e shkeljes të së drejtës kushtetuese të organizimit kolektiv të individëve, parashikuar në nenin 46 të Kushtetutës.

Kërkuesi ka pretenduar se pika 4 e nenit 48 cenon të drejtën e avokatëve për tu organizuar dhe për të funksionuar si shoqatë e pavarur jofitimprurëse.

Gjykata Kushtetuese vlerëson se, në esencë, kërkuesi pretendon papajtueshmërinë e kësaj dispozite me nenin 46 të Kushtetutës dhe nenin 11 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Neni 46 i Kushtetutës, ashtu si edhe neni 11 i KEDNJ-së, sanksionon të drejtën e organizimit kolektiv të individëve për çfarëdo qëllimi të ligjshëm, çka nënkupton se çdo person mund të bashkohet me të tjerë, me vullnet të lirë dhe pa ndërhyrjen e shtetit, për të arritur një qëllim të përbashkët të caktuar. Organizimet që hyjnë në fushën e veprimit të këtyre dispozitave karakterizohen nga “karakteri vullnetar”, gjë që nënkupton se një individ nuk mund të detyrohet të bëjë pjesë në shoqata. Por, Gjykata Kushtetuese thekson se jo të gjitha organizatat janë shoqata në kuptimin e dispozitave të mësipërme. Në kontekstin industrial ose profesional, liria e organizimit vullnetar në shoqata zbatohet vetëm për organizatat e së drejtës private. Shoqatat profesionale dhe të tjera që përcaktohen nga shteti dhe qeverisen nga e drejta publike, në parim, dalin jashtë fushës së veprimit të kësaj dispozite, pasi këto organizma janë pjesë e kuadrit rregullues dhe veprojnë në interesin publik për të siguruar ruajtjen e standardeve profesionale.

Gjykata Kushtetuese thekson gjithashtu se është ligjvënësi ai që vendos t’i japë një profesioni ligjor të caktuar statusin e profesionit dhe ta përcaktojë atë si një organizim të vetërregulluar. Është gjithashtu detyrë e ligjvënësit të zgjedhë modelin e aksesit në profesionin ligjor. Pra, krijimi i një profesioni dhe përzgjedhja e formës së tij organizative varet nga vullneti i ligjvënësit, formë e cila duhet të jetë sa më efektive e mundshme duke pasur parasysh qëllimet e këtij organizimi. Në rastin e profesionit ligjor (avokatisë), forma ligjore e organizimit duhet të kushtëzohet nga niveli i lartë i profesionalizmit, i cili, në shumicën e rasteve, shprehet në administrimin e drejtësisë dhe në detyrimin e shtetit, parashikuar në Kushtetutë, për të garantuar të drejtën e mbrojtjes. Realizimi i së drejtës së mbrojtjes përfshin jo vetëm të drejtën për të pasur një avokat, por dhe realizimin e një mbrojtje të kualifikuar dhe efektive. Pra, avokatia si profesion është e përfshirë në realizimin e një qëllimi publik, por në të njëjtën kohë Dhoma është një organizim i ndarë nga shteti dhe i ushtron funksionet në mënyrë të pavarur.

Një qëndrim i tillë është mbajtur edhe nga Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut në një çështje të ngjashme me çështjen në shqyrtim, kur ka shqyrtuar statusin e Dhomës së Mjekëve në Belgjikë (shih vendimin datë 23.06.1981, në çështjen *Le Compte, Van Leuven dhe De Meyere v. Belgjikës*). Edhe Komisioni European i të Drejtave të Njeriut në vendimin e tij datë 2 korrik 1990 (kërkesa e paraqitur nga shoqata “Grupi i avokatëve të rinj” kundër Spanjës) ka theksuar se Dhoma e Avokatisë janë subjekte të së drejtës publike të rregulluara me ligj dhe ndjekin një objektiv në interesin e përgjithshëm, që është promovimi i pavarësisë dhe ndihmës ligjore të aftë, pra promovimi i vetë drejtësisë.

Në këto kushte, Gjykata Kushtetuese thekson se Dhoma Kombëtare e Avokatisë si organizim i avokatëve ka statusin ligjor të një subjekti të së drejtës publike, i themeluar nga ligjvënësi me qëllim që të përmbushë një funksion publik – kontrollin e ushtrimit të profesionit të avokatit dhe mbrojtjen e autonomisë së këtij profesioni.

Sa më sipër, Gjykata Kushtetuese vlerëson se një organ rregullues si Dhoma e Avokatisë

nuk mund të konsiderohet si shoqatë në kuptim të nenit 46 të Kushtetutës, sepse ky organizëm nuk është krijuar në ushtrim të së drejtës kushtetuese individuale të organizimit kolektiv. Përveç kësaj, fakti që ligjvënësi gëzon pushtetin të bëjë me ligj një rregullim të tillë, me anën e të cilit personat të cilët janë të angazhuar në një profesion të caktuar, duhet t'i përkasin *ex lege* një organizmi të caktuar që siguron vetëqeverisjen e këtij profesioni, nuk do të thotë se këta persona, nuk mund të bashkohen lirisht në shoqata të tjera të një karakteri (privat), apo të marrin pjesë në shoqata të tilla tashmë të krijuara, në ushtrim të së drejtës kushtetuese individuale të organizimit kolektiv. Gjykata Kushtetuese thekson gjithashtu se, megjithëse ligjvënësit i lejohet të themelojë organizime profesionale, këto organizime mund të formohen vetëm kur janë të nevojshme për qëllime publike që nuk mund të realizohen me mjete të tjera; sigurohet funksionimi demokratik e autonom i tyre; si dhe kur nuk pengojnë konkurrencën e lirë të shoqatave që kanë si qëllim mbrojtjen e interesave sektorialë në të njëjtën fushë.

Në këto rrethana, Gjykata Kushtetuese konkludon se dispozita e kundërshtuar nuk cenon të drejtën e organizimit kolektiv të avokatëve.

3. Lidhur me pajtueshmërinë e dispozitës së kundërshtuar me nenin 81/2 të Kushtetutës

Kërkuar ka pretenduar gjithashtu, se edhe nga pikëpamja e hierarkisë së ligjeve, në bazë të nenit 81/2 të Kushtetutës, miratimi i dispozitës së kundërshtuar do të kërkonte një shumicë prej 3/5 të të gjithë anëtarëve të Kuvendit, sepse përbën devijim nga dispozitat e Kodit Civil mbi shoqatat.

Lidhur me këtë pretendim Gjykata Kushtetuese sjell në vëmendje se në pjesën e mësipërme të këtij vendimi u konkludua se Dhoma Kombëtare e Avokatisë nuk është ngritur në ushtrim të së drejtës kushtetuese të organizimit kolektiv, parashikuar në nenin 46 të Kushtetutës, por si një subjekt i të drejtës publike. Për pasojë, përderisa, në rastin në shqyrtim, nuk gjejmë zbatim dispozitat e Kodit Civil në lidhje me shoqatat e së drejtës private, pretendimi për nevojën e miratimit të ligjit të kundërshtuar me një shumicë prej 3/5 të të gjithë anëtarëve të Kuvendit (neni 81/2 i Kushtetutës) është i pabazuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 germa “a”, dhe nenit 134, pika 1, germa “f” të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës, duke shfuqizuar si të papajtueshme me Kushtetutën dispozitën e pikës 4, të nenit 48 të ligjit nr.9109, datë 17.07.2003 “Për profesionin e avokatit në Republikën e Shqipërisë”.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Fehmi Abdiu, Sokol Sadushi, Vitore Tusha, Petrit Plloçi, Admir Thanza

Anëtar pjesërisht kundër: Kujtim Puto, Sokol Berberi, Vladimir Kristo (kryetar)

Anëtar kundër: Xhezair Zaganjori